

Sygn. akt: I C 891/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 kwietnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie: Przewodniczący: sędzia Juliusz Ciejek

Protokolant: sekretarz sądowy Anna Kosowska

po rozpoznaniu w dniu 30 marca 2021 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **D. M. (1)**

przeciwko **T. M. (1)**

o zapłatę

I. uchyla w całości nakaz zapłaty wydany w dniu 31 marca 2020 r. przez Sąd Okręgowy w O. w sprawie (...)i powództwo oddala,

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 500 (pięćset) zł tytułem zwrotu kosztów procesu, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygnatura akt: I C 891/20

UZASADNIENIE

Powód – D. M. (1) wniósł w dniu 4 marca 2020 roku do Sądu Okręgowego w O. pozew o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym, że pozwany – T. M. (1) zapłaci na rzecz powoda z weksla kwotę 120.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 16 lutego 2020 roku do dnia zapłaty oraz koszty procesu, w tym koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko powód wskazał, iż w dniu 9 marca 2018 roku zawarł z pozwanym T. M. (1) umowę pożyczki na kwotę 325.000 złotych. Jednocześnie zaznaczył, iż pozwany celem zabezpieczenia ewentualnych roszczeń wystawił weksel in blanco. Z uwagi na to, iż T. M. (1) nie spłacił całej kwoty pożyczki, tj. kwoty 120.000 złotych, powód uzupełnił wystawiony weksel i pismem z dnia 3 stycznia 2020 roku pozwanego do jego wykupu. Pozwany nie spełnił świadczenia (k.3-4).

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 31 marca 2020 roku w sprawie (...)Sąd Okręgowy w O. nakazał pozwanemu T. M. (1), aby zapłacił na rzecz powoda D. M. (1) z weksla kwotę 120.000 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 16 lutego 2020 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 5.100 złotych tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 3.600 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wniósł w tym terminie zarzuty (k.25).

W ustawowym terminie pozwany T. M. (1) wniósł zarzuty od nakazu zapłaty, domagając się jego uchylenia i oddalenia powództwa. Ponadto, wniósł o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu.

Wymieniony uzasadniając swoje stanowisko podał, iż nie kwestionuje faktu zawarcia z powodem D. M. (1) umowy pożyczki opiewającej na kwotę 325.000 złotych, której zabezpieczeniem wykonania był weksel in blanco. Pozwany podniósł jednak iż umowa została zawarta pomiędzy spółką (...) sp. z o. o. z siedzibą w S., której jest prezesem oraz powodem, a nadto zaznaczył, iż spłacił powyższą umowę przelewem z rachunku spółki (...) sp. z o. o. z siedzibą w S. na rachunek K. M. – żony powoda. Ponadto, podkreślił, iż podpisał dwa weksle (k.81-85, 177-180, 199-199v).

W odpowiedzi na zarzuty pozwanego od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym powód wskazał, iż przedłożone przez pozwanego potwierdzenia przelewu na kwotę 325.000 złotych wykonane pomiędzy K. M. a (...) sp. z o. o. z siedzibą w S. dotyczą innego stosunku prawnego i zostały dokopane pomiędzy innymi stronami. Biorąc pod uwagę powyższe, powód wniósł o utrzymanie w mocy nakazu zapłaty oraz o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k.173).

Sąd ustalił, co następuje:

T. M. (1) w styczniu 2018 roku został powołany Uchwałą Wspólników na Prezesa Zarządu spółki (...) sp. z o. o. z siedzibą w S., uprzednio Prezesem tejże spółki była żona wymienionego – D. M. (2). Powyższa zmiana została wpisana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 21 marca 2018 roku.

(dowód: wydruk z Krajowego Rejestru Sądowego – k.196-198, zeznania D. M. (2) – k. 199v)

Pozwany T. M. (1) wykonywał prace budowlane na rzecz powoda D. M. (1). Wymieni współpracowali ze sobą przez dłuższy czas. Ich wzajemne relacje układały się poprawnie. Z uwagi na to, iż pozwany T. M. (1) wygrał przetarg na roboty budowlane zobowiązany był do uiszczenia kwoty stosownego zabezpieczenia. Wskazana kwota musiała być uiszczona niezwłocznie, zaś pozwany takiej nie posiadał. Zwrócił się zatem o pomoc do D. M. (1), tj. celem udzielenie mu pożyczki w kwocie 325.000 złotych. Wszelkie negocjacje w tym zakresie strony prowadziły telefonicznie. Ostatecznie, strony uzgodniły, iż D. M. (1) pożyczy T. M. (1) kwotę 325.000 złotych. Zabezpieczeniem przedmiotowej umowy był weksel in blanco. T. M. (2) celem finalizacji wskazanej umowy pożyczki udał się do kancelarii prawnej obsługiwanej przez pełnomocnika D. M. (1) - tam podpisał przygotowane dla niego dokumenty, w tym wydrukowany wzór umowy oraz dwa zabezpieczenia wekslowe: jedno jako T. M. (1), drugie jako Prezes Zarządu spółki (...) sp. z o. o. z siedzibą w S.. Wymieniony nie analizował dokumentów, które podpisał, gdyż spieszyło mu się. Nadto, nie otrzymał także egzemplarza podpisanej umowy.

W dniu 9 marca 2018 roku z rachunku bankowego K. M. – żony D. M. (1) na rachunek (...) sp. z o. o. z siedzibą w S. wpłynęła kwota 325.000 złotych tytułem: „realizacja umowy pożyczki z dnia 9 marca 2018 r.”.

W dniu 1 czerwca 2018 roku pozwany T. M. (1) wywiązał się z zobowiązania wynikającego z zawartej w dniu 9 marca 2018 roku umowy pożyczki. Wymieniony zwrócił kwotę 325.000 złotych z rachunku bankowego należącego do spółki (...) sp. z o. o. z siedzibą w S. na rachunek bankowy K. M., jednocześnie wskazując w tytule: „realizacja umowy pożyczki z dnia 9 marca 2018 r.”. T. M. (1) nie zwracał się do D. M. (1) o zwrot podpisanych weksli, ufał mu i sądził, że ich wzajemne zobowiązania wygasły.

(dowód: potwierdzenie przelewu – k.36-37, zeznania D. M. (2) – k.199v-200, zeznania pozwanego – k.200-200v, kserokopia weksla własnego – k.9)

Powód D. M. (1) wypełnił weksel in blanco, a następnie pismem z dnia 3 stycznia 2020 roku wezwał pozwanego T. M. (1) do wykupu weksla wypełnionego na kwotę 120.000 złotych, będącego zabezpieczeniem umowy pożyczki z dnia 9 marca 2018 roku. Termin płatności weksla został określony na dzień: 15 lutego 2020 roku.

(dowód: kserokopia wypełnionego weksla własnego – k.9, pismo powoda z dnia 3 stycznia 2020 roku wraz z potwierdzeniem odbioru – k.6-7, 182)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się niezasadne i podlegało oddaleniu, co skutkowało jednocześnie uchyleniem zaskarżonego nakazu zapłaty w całości.

Na wstępie rozważań należy zauważyć, że ustalenia faktyczne w niniejszej sprawie Sąd poczynił w oparciu o dołączone do sprawy dokumenty, których wiarygodność i prawdziwość żadna ze stron nie kwestionowała oraz na zeznaniach pozwanego T. M. (1), podczas których to wymieniony wskazał rodzaj zobowiązania łączącego go z D. M. (1), tj. przyznał, że zawarł z nim umowę pożyczki oraz wskazał, że zwrócił pożyczoną kwotę w całości. Jednocześnie, pozwany podał okoliczności oraz przyczynę wystawienia dwóch weksli. Nadto, podstawę ustaleń faktycznych stanowiły także zeznania żony pozwanego D. M. (2), które to Sąd uznał za w pełni wiarygodne. Wymieniona podczas swojego przesłuchania zobrazowała okoliczność oraz cel zawarcia przez pozwanego umowy pożyczki, a także sposób jej wykonania, a nadto wzajemnych rozliczeń stron.

Z twierdzeń stron procesu oraz dokonanych przez Sąd ustaleń faktycznych wynika, że weksel, z którego strona powodowa wywodziła roszczenia objęte powództwem, był tzw. wekslem gwarancyjnym, czyli mającym stanowić zabezpieczenie zobowiązań wynikających z innej umowy cywilnoprawnej łączącej strony. Zatem do procesu prowadzonego na podstawie tak wystawionego weksla wypełnionego później przez wierzyciela wekslowego, do odpowiedzialności pozwanego i zakresu postępowania zastosowanie mieć będzie art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku – Prawo wekslowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 160). Zobowiązanie wekslowe ma charakter samodzielny i abstrakcyjny, w stosunku jednak pomiędzy wystawcą, a remitentem samodzielność tego zobowiązania ulega znacznemu osłabieniu, właśnie z uwagi na możliwość podniesienia przez wystawcę zarzutów ze stosunku podstawowego bez ograniczeń. Spór przenosi się wówczas na płaszczyznę stosunku podstawowego, który w związku z zarzutami wystawcy (lub poręczyciela, który odpowiada tak jak wystawca) podlega badaniu przez Sąd oceniający zasadność wydania nakazu zapłaty. Zgodnie jednak z art. 10 Prawa wekslowego: to wystawca winien udowodnić, iż weksel wypełniono niezgodnie z porozumieniem wekslowym, a jednocześnie wierzyciel wekslowy winien wyjaśnić istotę stosunku podstawowego oraz wykazać przysługującą mu sumę wekslową. W procesie wekslowym dopuszczalne jest przeniesienie sporu ze stosunku wekslowego na stosunek podstawowy, który został wekslem zabezpieczony, wymaga to jednak nie tylko zarzutu strony pozwanej, ale przede wszystkim inicjatywy powoda. Podjęta przez pozwaną obrona za pomocą zarzutów nawiązujących do stosunku podstawowego wobec dochodzonego od niej roszczenia wekslowego prowadzi do objęcia sporem także tego stosunku. Niemniej jednak zarzut oparty na treści art. 10 cytowanej ustawy jest zarzutem wekslowym i prowadzi jedynie do uwzględnienia tego stosunku w ramach oceny zasadności dochodzonego roszczenia wekslowego. Nadal więc przedmiotem sporu jest roszczenie wekslowe, z tą tylko różnicą, że przy jego rozpoznawaniu uwzględniany jest również stosunek podstawowy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2006 r., V CSK 86/06, Legalis nr 177251). W przypadku zatem nieistnienia lub nie wykazania przez wierzyciela istnienia wierzytelności zabezpieczonej wekslem gwarancyjnym, powództwo - mimo, że wywodzone z ważnego weksla - winno zostać przez sąd oddalone. Przeniesienie sporu na stosunek podstawowy sensu stricto wymaga w związku z tym inicjatywy powoda, który już w pozwie lub z odpowiedzi na zarzuty od nakazu zapłaty może podnieść twierdzenia uzasadniające uwzględnienie powództwa na podstawie stosunku, który weksel zabezpieczał. Podkreślić przy tym należy, że to na powodzie ciąży obowiązek wskazania okoliczności faktycznych uzasadniających istnienie wierzytelności zabezpieczonej wekslem i jej wysokości a także wskazanie dowodów na ich poparcie. W takim wypadku Sąd może rozpoznać tak zakreślone powództwo nie naruszając art. 495 § 2 k.p.c. nawet wówczas, gdy z jakichś powodów powództwo oparte na wekslu okaże się niezasadne, przykładowo z powodu nieważności weksla. Powyższy pogląd jest ugruntowany w judykaturze (m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 1972 r., III PZP 17/70, Legalis nr 16212).

W niniejszej sprawie strona powodowa ani w pozwie, ani w odpowiedzi na zarzuty strony pozwanej nie powołała okoliczności świadczących o istnieniu innego stosunku prawnego, aniżeli umowa pożyczki z dnia 9 marca 2018 roku, której realizacją był przelew pomiędzy K. M. a spółką (...) sp. z o. o. z siedzibą w S., jak i wysokości zobowiązania wekslowego. W szczególności, nie przedłożyła umowy pożyczki, którą weksel miał zabezpieczać, a także żadnych dokumentów, czy potwierdzeń przelewu wskazujących na przekazanie przez D. M. (1) pieniędzy w kwocie 325.000 złotych tytułem umowy pożyczki na rzecz T. M. (1), a także wskazujących na dokonane przez pozwanego spłaty.

Powód nie przedłożył żadnych dowodów świadczących o wysokości pozostającej do zapłaty kwoty, a także nie wykazał, iż pozwany zawarł drugą umowę pożyczki, aniżeli ta w imieniu spółki (...) sp. z o. o. z siedzibą w S.. Takowe zachowanie sugeruje, iż zobowiązanie zostało przez pozwanego spłacone w całości, na co z kolei wskazywał pozwany. Strona powodowa nie udowodniła, że kwota 325.000 złotych została przekazana pozwanemu, ani tego jaka kwota pozostaje jeszcze niespłacona oraz jakie kwoty wpłacane przez pozwanego zostały zaksięgowane na poczet spłaty pożyczki.

Zgodnie zaś z regułą rozkładu ciężaru dowodu, strona powodowa zobowiązana była wykazać, że pozwanego łączył z nią stosunek zobowiązaniowy oraz dowieść wysokość wierzytelności z tego stosunku wynikającej. Jak stanowi bowiem przepis art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Przepis art. 6 k.c. jest normą decyzyjną w tym znaczeniu, że przesądza on w określonych sytuacjach o sposobie wyrokowania sądu w postaci oddalenia powództwa. Ciężar dowodu pozostaje w ścisłym związku z problematyką procesową dowodów. Instytucja ta spełnia dwie zasadnicze funkcje. Po pierwsze dynamizuje postępowanie dowodowe w systemie obowiązywania zasady sporności (kontradyktoryjności) w procesie. Po drugie określa wynik merytoryczny sporu (sprawy) w sytuacji, gdy strona nie udowodni faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (K. Piasecki, Kodeks cywilny. Księga pierwsza. Część ogólna. Komentarz, LEX). Sąd zatem tylko wyjątkowo winien ingerować w przebieg postępowania dowodowego dopuszczając dowody z urzędu, które to uprawnienie wynika z treści przepisu art. 232 k.p.c. Obowiązek wskazania faktów i dowodów na ich poparcie a potrzebnych dla rozstrzygnięcia sprawy, obciąża strony. Sąd został wyposażony w uprawnienie (a nie obowiązek) dopuszczenia dalszych jeszcze, nie wskazanych przez żadną ze stron, dowodów, kierując się przy tym własną oceną, czy zebrany w sprawie materiał jest - czy też nie jest - dostateczny do jej rozstrzygnięcia (wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 1996 r., Legalis nr 30333).

Zdaniem Sądu zarzut podniesiony przez pozwanego w złożonym środku odwoławczym spowodował, iż strona powodowa winna wskazać okoliczności faktyczne uzasadniające istnienie i wysokość zobowiązania zabezpieczonego wekslem, wskazać sposób wyliczenia należności, z którego wynikałaby kwota zadłużenia zabezpieczonego wekslem, jak również wskazać jakie kwoty wpłacane przez pozwanego zostały zaksięgowane na poczet spłaty pożyczki. Twierzeń takich strona powodowa nie powołała ani nie udowodniła. Wszystko to powoduje, że Sąd w rozpoznawanej sprawie uznał, iż strona powodowa nie wykazała zarówno istnienia, jak i wysokości roszczenia ze stosunku podstawowego zabezpieczonego wekslem wobec pozwanego - wystawcy weksła jako pożyczkobiorcy.

Wobec powyższego Sąd oddalił zgłoszony przez pełnomocnika powoda wniosek dowodowy, tj. umożliwienie złożenia dokumentów potwierdzających przekazanie pozwanemu T. M. (1) kwoty pożyczki przez powoda, uznając go – w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy – jako spóźniony. Jednocześnie z uwagi na niestawiennictwo powoda na rozprawie, pomimo stosownego wezwania w tym zakresie, Sąd pominął dowód z jego przesłuchania.

Z tych też względów powództwo wniesione przez powoda, jako niewykazane podlegało oddaleniu w całości.

Wobec powyższego, na podstawie 496 k.p.c. nakaz zapłaty został uchylony, a powództwo oddalone, o czym Sąd orzekł w punkcie pierwszym wyroku.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jego wynik, na podstawie art. 98 k.p.c. Na gruncie niniejszej sprawy nie ulega wątpliwości, że to powód jest stroną przegrywającą i zgodnie z powołanym wyżej przepisem to on winien ponieść wszelkie koszty procesu. Na podstawie wyżej wskazanych przepisów powód został obciążony kosztami poniesionymi przez pozwanego, na które złożyła się uiszczona opłata sądowa od zarzutów od nakazu zapłaty w kwocie 500 zł.